

Forslag om større fokus på forskning og uddannelse i DANIDAS programmer i forbindelse med globalisering

Indien og Kina er glimrende eksempler på udviklingslande, der er i stor fremgang pga. intensiv satsning på uddannelse på højt niveau inden for grundvidenskaberne. Det foreslås derfor, at 20 % af DANIDAS midler afsættes til en langsigtet opbygning af udviklingslandenes videnskabelige og teknologiske knowhow. Gennem DANIDAS ENRECA program har de danske forskningsinstitutioner allerede gjort sporadiske erfaringer, der viser, at opgaven kan løftes.

Lovgivning og retningslinier er allerede på plads (se nedenfor). Formålet med forslaget er derfor at bringe initiativet op i en størrelsesorden, der vil gøre en forskel samt at påpege mulighederne i at fokusere på grundvidenskaber som elementer i en langsigtet strategi til at bringe udviklingslande på et bæredygtigt niveau.

Læren fra Indien og Afrika

Forskning, teknologi og innovation anses i den simple model for at være grundpillerne for velfærd. I mere komplicerede modeller indgår også investering og service. Indiens succes kan i høj grad tilskrives den lange tradition med at målrette forskning på nationale problemstillinger. For at gøre dette har man lagt vægt på kapacitetsopbygning af forskning i mange forskellige discipliner på alle niveauer fra de mest basale til de mest anvendelsesorienterede fag. Derimod har man i Sub-Sahara Afrika ikke haft en politik, der har tilgodeset opbygning af forskningskapacitet. I stedet har man fokuseret på fattigdomsproblemer, beskæftigelse og økonomisk vækst. Læren herfra må være, at DANIDA skal finde en ny balance mellem at afhjælpe umiddelbare problemer og mere langsigtede strategier, hvor forskning, teknologi og innovation kommer ind som det bærende element.

Tidligere erfaring

DANIDA har allerede erfaring fra ENRECA programmet (projects on Enhancement of Research Capacity) til opbygning af forskningskapacitet. I år 2000, da ENRECA blev evalueret af ITAD Ltd. under Overseas Development Institute, blev programmet rost, og en udvidelse blev anbefalet. Det blev endvidere fremhævet, at det ville være til gavn for udviklingslandene med en større vægt på grundvidenskaberne, såsom matematik og fysik. Det samme blev også nævnt i en tidligere evaluering fra 1992, men denne henstilling blev ikke fulgt. Henvisningen til disse to fag er et udtryk for, at udviklingslandene har behov at beherske alle grundvidenskabelige kerneområder for at være selvforsynede på alle niveauer i deres uddannelsessystemer. Dette mål er også forudsætningen for at bibringe det teknologiske løft, der er grundlaget for at etablere mere avancerede industrier i disse lande.

Synergi og vekselvirkning mellem udviklingslande og Danmark

Det første skridt i en kapacitetsopbygning af forskning i udviklingslandene vil være en uddannelse af et større antal personer på danske universiteter i fag, der ligger langt ud over de

traditionelle udviklingsorienterede fag, selvom sidstnævnte fagområder absolut ikke må glemmes.

Danmark vil høste store fordele ved at gå ind i denne proces, der vil indebære en større aktivitet på danske forskningsinstitutioner i forbindelse med en intensiv universitets- og forskeruddannelse. En sideløbende proces med kapacitetsopbygning af forskning i udviklingslandene vil også virke stimulerende på den danske forskning. Det må forventes, at projekterne i kapacitetsopbygningen naturligt vil tage form af en synergi mellem dansk forskningspotentiale og udviklingslandenes lettilgængelige ressourcer.

I denne forbindelse skal man heller ikke undervurdere betydningen af, at der vil blive etableret tætte kontakter til opinionsdannende dele af befolkningerne i udviklingslandene. Ud over den rent politiske betydning vil det også gøre det langt lettere for dansk industri at operere i disse lande på grundlag af de mange personlige kontakter på mange forskellige niveauer, der vil blive dannet i forbindelse med forskeruddannelsen i Danmark og den sideløbende opbygning af forskningskapacitet. Hvad der måske er mere vigtigt, er de mange studerende, der kommer i tæt kontakt med dansk kultur og demokratiske traditioner, hvor det på en eller anden måde vil have en afsmittende effekt efter deres tilbagevenden til hjemlandet.

Konkret udformning

Mere konkret kunne man forestille sig, at der på grundlag af interessetilkendegivelser udbydes en række tema- og/eller landebaserede forskningsprogrammer, som igen opdeles i passende delprogrammer. Hvert programområde bør have samme størrelsesorden som de nuværende DANIDA-sektorprogrammer, dvs. ca. 300 mio. kr., som forbruges over en periode på op til 10 år. Det kunne f.eks. være et projekt af samme beskaffenhed, som et der findes hos vores tyske nabo, der er primus motor i etablering af et privat universitet inden for farmaci og bioteknologi i Ægypten.

Selvom det er lettest at implementere forslaget til de teknologisk velfungerende udviklingslande, hvor man med fordel kan forstærke synergier, som f.eks. i et spirende bioteksamarbejde mellem Danmark og Indien, så skal man dog i højere grad prøve at fokusere på de svage lande. Med udgangspunkt i f.eks. HIV og malaria kunne man etablere universitetsmiljøer i Afrika med fokus på drug discovery, vaccineforskning, diagnostik, monitorering og behandling. På denne måde kunne man fokusere på nationale behov og på samme måde som i Indien få opbygget grundvidenskabelige og teknologiske institutioner, så man fremover bedre kan sætte sin egen dagsorden. Dette er blot et af mange eksempler, som med interessetilkendegivelser kan suppleres med mange andre muligheder i samspil med lokale behov.

Henrik Pedersen
Dekan
Syddansk Universitet

Uddrag fra

http://www.retsinfo.dk/_GETDOCM_/ACCN/A19980054129-REGL

Bekendtgørelse af Lov om internationalt udviklingsamarbejde

Herved bekendtgøres lov om internationalt udviklingsamarbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 285 af 1. april 1976 som ændret ved lov nr. 566 af 16. november 1977, lov nr. 629 af 13. december 1978, lov nr. 122 af 31. marts 1982, lov nr. 182 af 8. maj 1985 og lov nr. 344 af 24. maj 1989.

Finansiel bistand

§ 5 . Udviklingsministeren kan yde finansiel bistand, herunder i følgende former:

- 1) støtte til finansinstitutter, der har til formål at fremme den økonomiske udvikling i udviklingslandene ved erhvervelse af andele, ved ydelse af garantier eller fondsbidrag eller på anden lignende måde,
- 2) vareleverancer til udviklingslande, der anmoder om sådanne til støtte for deres økonomiske og sociale udvikling, og
- 3) tilskud til uddannelses-, sundheds-, forsknings-, sociale og kulturelle institutioner i udviklingslandene.

Se endvidere uddrag fra

<http://www.um.dk/NR/rdonlyres/120F7BF3-5FE1-4509-A7D2-7716B64E18AC/0/RetningslinjerJanuar2005.pdf>

Retningslinier vedrørende tilskud til forskningsvirksomhed som led i Danmarks internationale udviklingsamarbejde

2. Overordnede mål og principper for forskningsstøtten

Ved forskningsstøtte forstås tilskud til forskningsvirksomhed og opbygning af forskningskapacitet. Den ydes af Udenrigsministeriet med hjemmel i § 12 i lov om internationalt udviklingsamarbejde og på grundlag af Udenrigsministeriets bevillingsramme til udviklingsforskning under § 06.35.01 på de årlige finanslove.

Med udgangspunkt i et overordnet mål om at styrke en tættere sammenhæng mellem forskningen, bistandspolitikken og det praktiske bistandssamarbejde er der opstillet følgende delmål for støtten til udviklingsforskning:

- opbygning og vedligeholdelse af forskningskapacitet i udviklingslandene af direkte relevans for deres udvikling.

- opbygning og vedligeholdelse af forskningskapacitet i Danmark af direkte relevans for udviklingen i udviklingslandene og bistandssamarbejdet.
  - tilvejebringelse af teknisk og anden viden til løsning af operationelle problemer.
  - tilvejebringelse af viden til brug for udvikling af bistandspolitik og bistandsstrategi.
  - tilvejebringelse af ny viden gennem forskning ved danske og internationale forskningsinstitutioner og institutioner i udviklingslandene.
- Fordelingen af forskningsstøtten vil blive underkastet en samlet overordnet prioritering, der baseres på nedenstående

principper:

- forskningen og kapacitetsopbygningen skal være relevant for det danske udviklingssamarbejde, både bilateralt og multilateralt.
- støtten skal gå til forskning og kapacitetsopbygning af høj forskningsfaglig kvalitet.
- forskningssamarbejde mellem nord og syd skal tage udgangspunkt i behovene hos partnerne i syd og bidrage til kapacitetsopbygning i syd og baseres på lokalt ejerskab.
- anvendelsesorienteret formidling af og implementering af forskningsresultater skal være et integreret element i alle projekter, foruden formidling gennem internationale, regionale og nationale peer-reviewed tidsskrifter.
- øget åben konkurrence om forskningsmidlerne skal styrke kvaliteten og fremme en øget mangfoldighed blandt tilskudsmodtagere.
- en koncentration af støtten skal sikre en kritisk masse på prioriterede områder.

Forskningsstøtten skal ses som en integreret del af dansk udviklingsbistand og bidrage til opnåelsen af de centrale målsætninger for dansk udviklingspolitik, der er udstukket i regeringens udviklingspolitik, Partnerskab 2000 og ”Sikkerhed, vækst og udvikling”, den gældende Rullende Fem-års Plan. Forskningsrådet for Udviklingsforskning (RUF) vil med udgangspunkt heri og gennem dialog mellem ressourcenasen (forskere i Danmark og Danmarks samarbejdslande) og bistandsmiljøet (bl.a. Udenrigsministeriet, samarbejdspartnere ved dansk-støttede aktiviteter i de danske samarbejdslande, de internationale organisationer), løbende udvælge overordnede temaer og indsatsområder for støtte til forskningsvirksomhed.

6. Tidsrammer for ansøgninger

Der kan maksimalt søges om 2 år til post. doc. studier og 3 år for Ph.D.-ansøgninger. Der kan ikke bevilges midler til samme forskningsprojekt i to efter hinanden følgende perioder. Et Ph.D.-projekt kan heller ikke videreføres i et post doc. studie om samme problemstilling. Såfremt ansøgeren indskrives ved en institution i et samarbejdsland i forbindelse med et kapacitetsprojekt, skal samarbejdsinstitutionen dokumentere Ph.D.-

studiets normale varighed. Der skal i alle tilfælde vedlægges CV for alle Ph.D.- og post. doc-ansøgere, som indgår i ansøgninger om andre typer af projekter.

For projekter til opbygning af forskningskapacitet og for andre kollektive projekter og programmer kan der som hovedregel ansøges om 3-årige faser. For forskningskapacitetsopbygningsprojekter, hvor samarbejdsinstitutioner(ne) har et stort behov for kapacitetsopbygning, kan det være nødvendigt at arbejde med en vis tidshorisont ud over den første fase for at opnå bæredygtig kapacitet. Alle ansøgninger om sådanne projekter skal derfor i projektdokumentet indeholde en plan for kapacitetsopbygningen, der inddrager overvejelser om bæredygtigheden og partnerinstitutionens gradvise overtagelse af ansvaret for det opbyggede og de

uddannede forskere. Der skal arbejdes med målbare resultater/outputs, som kan dokumenteres ved afslutningen af en projektfase. Alle påbegyndte forskeruddannelser må planlægges afsluttet inden projektfasens udløb.